

Излази сваке недеље
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредништ-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:
на годину 3 фор.
на осам месеци . . 2 „
на четир месеца . . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВЧ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ
ОГЛАСЕ, КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

ШТА СЕ ОД КОГА ИСКАТИ МОЖЕ?

Има у нашем народу једна врста људи, која нити је пијаница, нити картација нити тумарало била и опет данас иде одрпана по свету и пати се глади. Видићете данас трговца, који није са саме спекулације живио, него је свога рођенога капитала имао, де је банкрот, као и оне варалице у чијим је дућанма све туђе. Видићете занатлију који је радио, да нико лепше није умео, де се вуче од клупе до клупе по кафана а нити шта троши нити зарађује. Видићете до скоро чувена учитеља, или званичника народна, де за 15 форината искапава очи пишући адвокату дању ноћу.

Све су то патници, којима не само нико неће да помогне, него за које нико ни сажалења нема. То су људи, којима се виче: живили, ала сте честити, нема вам пара, док су још у снази, а кад падну свако им окрене леђа: ко им је крив, што се пружају изнад свога покривача. То су вам безобзирни родољуби наши.

Но да ли је баш тако, да су они сами себи криви и да нико други није им помагао да падну?

Јеси ли се једаред истакао, онда ако хоћеш да те поштеним зову, мораш терати дотле докле не дотераш да будеш: луда, докле не пропаднеш па ти онај, који те је шибао да напред јуриш, каже: а што си луд, ко те је терао?

Је ли трговац или занатлија остављао десет пута свој дућан или алат и мотао по селу или вароши за општинску или народну ствар, а једаред није могао, ево ти их, де вичу ни мање ни више него: варалица, хуља, гледи само за себе и т. д. Је ли мањи чиновник то исто сто пута радио а једаред није, кад му је према глави било, кад своме ништа није користити а себи само зло навући је могао — онда је одмах: издаица.

Сад узмимо поштена човека, који је жешће крви, шта ће тај радити?

Јурну ће други пут у сваку ватру, или ће отићи у Турке, те и овде и онде пропасти за народ.

Зашто је то?

За то, што никад нећемо да уредимо, да се зна, шта се од кога искати може.

Од учитеља, ако хоће, да се зове народњи иштемо, да је с попом у вечитој завади, попа пак не може бити народњак, ако нејде владици уз нос!

Попа је попа. Ако људи хоће, да му што за леђи рекну и волу, кад га други решета, кад су пред њим они су његови. Нека је учитељ најбољи, кад му се попа погне на врат, он се мора селити. У народ се не уздај, данас те наговара на попу а сутра ће те терати за то. Што је он баш на попу напао, не би ни ја трпио да мене школује а камоли попа, то ће рећи један општинар а сви ће му остали повладити: тако је.

Треба да се зна међа свачему: дотле иштемо да ти идеш и ни корачи даље. Други ће прећи и ту преграду, али за тебе није. Треба нам и авангарде, али треба и резерве.

Ми од неких тражимо, да све своје напусте, па да пропадну.

Ми нећемо да помислимо, да су сви дужни радити на општој ствари, па ће свима лако бити.

У цркву се даје крајцара, а како би назвали оног, који да све у цркву а себи задржи крајцару?

Тако, као што називамо оне, који јуче имаше свој красан дућан, своју пуну делаоницу, своју лепу службу, а данас су пропалице и просијаци, за то, што су се за свет старали а на себе заборавили.

Па да ли су бар свету што користили?

Не само да нису, него су му још штете направили.

Позната су нам два честита родољубива трговца, који у свакој прилици напред идоше, па на свој посао сасвим заборавише. Народ је ишао за њима и слушао их, али дође важан избор и по народ и по општину, а кредитори затворише трговине. Дуг није велик био, али изненада дође ексекуција. Спремајући народ за избор сасвим су на термин заборавили, и бадава је био сав њихов рад дотле, бадава сво упињање сада, противник њин и народни рече: За киме ви људи идете, за банкрот-

тима, шта ће тај вас да учи, кад није кадар ни себе да научи. Хоће те ваљда и вама да дође ексекуција као и њему?

Више речи није требало трошити и противник би изабран. Посао народни је исто као и посао божиј, али Христос није казао свима људма: ко хоће за мном тај мора оставити и кућу и земљу и жену и децу своју, него само онима, који хоће да буду као и он — учитељи и апостоли.

Наопако, кад би се то читава света тицало, који хоће христов посљедоватељ да буде, онда за сто година неби било ни једног човека на свету. Христос није имао више од 12 апостола, а ми би хтели сви да смо.

Што је за нежењена човека, то није за ожењена.

Ја за себе не марим, ма и у ладној соби спавао ма и на трећи дан леба јео, кад хоћу да сам чувен, али нејако детешце, оно ништа не зна о тој слави, оно плаче: зима ми је и иште топлу собу. Како је човеку, кад ујутру устане, а дете заиште: тата ја би леба, а ти ни залогјаја у кући немаш.

— Нема чедо моје, чекај тата ће ићи да тражи — али дете незна шта је то нема; њему није до чекања, па ако тата не нађе?

Ту да буду они, који ишту, да човек безобзирце срља напред — па би видели били звали издајцом човека, који ради колико може за народ, али куће и деце ради своје неће да се излаже у лудост.

Али шта ћеш, ти десет дванајст година био си први у свакој ватри за народ, патио си се и жеђу и глађу, па би хтео, не толико себе, колико невине деце своје ради, да се смириш, те пазиш да ћеш стати, учиниш истина више него многи букач, али невидете да барјак носиш и жутокљуну родољуб, који још ни на једној муци не беше прави се јунак и тебе назива: издајцом, а неразборита

светина, која се крије испред најмањег олуја дере се: узми, распни га.

Ту нема обзира, и шта знаш, зајмуриш и ајд у пропаст, ајде да будеш на подемеј онима, који те хтедоше камењем.

Јесте и онет велимо: награда је проналим безобзирним родољубима — подемеј, и ако те ко сажаљева то је притворно.

Изгоре ти кућа, удави ти се лађа, то се види. Сажаљевају те и нађе се и да купи милостињу, али изгорели ти више шта него кућа, јер дети бар можеш без куће бити, изгорели ти без чега никад неможеш бити — лебац, служба, то није ништа, то није морало бити, оно је од божије воље, а овде си сам крив. Ћути дакле па трни.

Борба наша, у којој тако један по један пропада, неће никада до победе нас довести; јер од једног случаја стотина се поплаше и повуку натраг. Ко ради за друштво, тога друштво не треба да напусти, али то је зло; код нас још нема ни друштва, код нас се зове само да има заједнице, и има је, а то је да сви заједно уживамо кад се што добро изради, али нећемо да знамо за патњу оних који раде.

Лако је раденицима у Лондону казати господарима фабрика: Ми нећемо, да по то радимо, или да тако дуго радимо, кад они имају фонд из кој могу по године живити да ништа не раде, али шта ћеш ти јадац, кад ти данас кажу: сели се, а ти мораш одмах сутра у прошњу.

Кад дакле једно друштво није кадро своје члану леба дати ма и за неколико дана, онда то друштво несме искати, да тај члан свој лебац рескира ради тога друштва. Захтев да један све чини за све а сви ништа за њега, то је највећа неправда, и за то докле се неуреди другојачије, сада треба да се зна: шта се од кога искати може, а не од једног главу а од другог ни потуре.

Непросинајмо дакле тако лако те речи: невера издајца, јер њима често чунамо срце најбољим родољубима.

СРПСКА УЧИТЕЛСКА ШКОЛА У СОМБОРУ.

Под овим насловом изашао је чланак у извештају о српској учитељској школи у Сомбору за годину 187³/₄, кога је приредио управитељ те школе Н. Ђ. Вукичевић, који заслужује да се даље за њега дозна него што тај извештај дошире, јер ако ишта, ова се школа читавог народа нашег тако рећи највише тиче, јер каква нам је учитељска школа такве ће нам бити и наше основне школе за децу. Чланак тај гласи: „Добре народне школе јесу нај-

веће благо свакога народа. Само е ваљаном народном школом кадар се народ један међу другим напредним народима одржати и у сваком погледу напредовати.

Ваљане школе не даду се ни замислити без ваљаних и стручно образованих народних учитеља, а оваки учитељи добијају се из учитељски школа.

У прошлом веку овладала је била у Немачкој мисао, да се младеж припрема у такозваним нор-

малним или угледним школама, које су стајале под непосредном управом школских надзорника и у којима су делали најизврснији учитељи.

По примеру немачких нормалних школа заведене су и у нас биле нормалне школе и то 1776. године у Темишвару а 1778 године у Осеку и у Сомбору. Сомборска нормална школа била је од свију најбоље уређена; њоме је управљао славни Аврам Мразовић, а између учитеља отликовао се најпре учитељ а по том катихет те школе блажене успомене свештеник Атанасије Зарић. У Сомборској нормалној школи држани су сваке године редовно течаји за приправнике и учитеље и та се школа већ у неку руку може сматрати као предходница садашње србске учитељске школе.

Србском народу није било по вољи што му школе под врховном управом и старатељством државних иноплених директора стајаху, па је с тога још на сабору у Темишвару г. 1790. изјавио жељу да се школе наше испод старатељства иноплених и иноверних школских власти изузму и под управу србског народног сабора и његових законитих органа ставе.

Године 1810. постави цар и краљ Франц I. за првог врховног управитеља свију србских школа у Угарској и сдруженим краљевинама научног и родољубивог Србина Стевана Уроша Несторовића. — На предлог Несторовићев кр. дворском одлуком од 12 јуна 1812. наређено је, да се учитељска школа за Србље у Сент-Андрији, за Романе у Ст. Араду а за Грке у Пешти оснује.

Те исте године 3. новембра после свечане службе божије и призивања св. Духа отвори се учитељска школа у здању школском у Сент-Андрији код благовештенске цркве, које је тамошња обштина за потребу овог народног завода уступила била.

Први професори срб. учитељске школе били су: Павао Атанацковић свештеник из Сомбора за педагогију и методик, Кузман Јосић учитељ пештански за славенски језик и стилистику; Василије Булић свршени медицинар за алгебру, геометрију и земљопис. За катихету позван је био Лукијан Мушички придворни јеромонах, који се тог позива није примио, него је и ову катедру од почетка заступао професор Атанацковић. — Сљедеће године Атанацковић наименован буде за катихету и професора црк. појања а за професора педагогије и методике дође Димитрије Исајловић млади професор гимназије карловачке.

Учитељска ова школа била је јамачно прва и најстарија доброуређена учитељска школа у Угарској. Она је названа „Србски педагогиум.“ У њој је било најпре три петмесечна течаја. На почетку

1815. године уведен је двогодишњи течај, изостављено је предавање алгебре и геометрије а задржана је само рачуница и распрострањена је настава у земљопису.

Како је Сент-Андрија јако удаљена од средишта народа србског, то се 1816. премести србска учитељска школа у Сомбор, где се од тога времена једнако налази. У то време стари професор Јосић по жељи својој стављен буде у пензију, а збору професорском придодат буде Јован Живковић професор гимназије Карловачке, који је славенски језик предавао. Те године основана је библиотека србске учитељске школе Сомборске под именом „Народне Библиотеке.“

Године 1817 изашла је на свет прва српска педагогија и методика по Нимајеру (од Атанацковића или Исајловића), која се много година као учевник главног предмета у учитељској школи овој употребљавала. Сљедеће године дозвољено је професорима да могу у Сомборске и остале србске народне школе на предавања одлазити. У Јулију 1820. године постане првим местним управитељем учитељске школе Василије Атанацковић градоначелник Сомборски, дочим је пре тога дужност местног управитеља одправљао сенијор, кога су професори између себе сваке године бирали.

Около 1821 године припремали су професори срб. учитељске школе за штампу учевнике. У то време катихета Павао Атанацковић радио је на састављању библијских повести и превео Митерпахерово „Свилоделство“; професор Исајловић бавио се списивањем наособне методике: Живковић са израђивањем стилистике а Булић радио је на земљопису и рачуници.

Још пре тога бавили су се професори срб. учитељске школе са списивањем учевних књига за народне школе, и Несторовић је књиге те у рукопису ц. кр. дворској канцеларији поднео, али их је после многог околишења 1821 године добио на траг с примедбом, да се књиге те по мњењу запитаних старешина народних не могу у школе увести, што су простим језиком списане и што у њима многе религиозне науке има. — Несторовић небојећи се препона понови своју молбу ради одобрења предложених нових школских књига, интуби да се наименује одбор напредних и просвећених српских мужева духовног и светског реда, који ће непристрасну пресуду о тим књигама донети, и кад на ову молбу никакво решење нестигне, он ју је г. 1822 и 1823. поновио изрично изјављујући, да догле неможе доброг успеха у срб. народним школама бити, док се не уведу у њих како по језику тако и по садржају ваљане књиге школске. Решење

на ову своју представу Несторовић недочека, јер умре 28 Јулија 1825. године.

Од питомаца србске учитељске школе, који су у ово време педагогијске науке свршили само се још неколицина налази у животу, а то су у колико ми је познато: г. Јефта Стојадиновић пенз. уч. темишварски (1815.) Роман Мацаревић пензионовани учитељ врањевачки (свршио 1815); г. Ар-

кадије Татаровић учитељ иђошки (1816); Стеван Обрадовић парох шишлошки (1818); Максим Јајић пенз. учитељ дероњски (1821); Арон Илијћ пенз. учитељ мартоношки (1822); и преузвишени господин Арсеније Стојковић епископ будимски, који је 1822 год. с отличним успехом педагогијске науке у србској учитељској школи овој свршио.

(Паставиће се.)

ЗАДРУГА ЗА ТРГОВАЧКЕ ПОМАГАЧЕ.

У великим варошима, где има хиљадама трговачких помагача од преке је потребе, да постоји задруга, која би се старала да у болести, или иначе притече у помоћ младићима, који далеко од својих родитеља или неимајући истих пропадају немиле. Но и у мањим варошима нарочито у онима, где има на стотине трговачких помагача нужна је и може се одржати така задруга. Нас се као Срба тичу највише Срби трговачки помагачи, те овим идемо за тим да исти у Новоме Саду, у Сомбору, Бечкереку Темишвару и т. д. покушају и према својим потребама и околностима остваре задругу таку.

Г. Слешчевић негда трг. помагач у Бечкереку, а сада трговац у Фелдварцу на Тиси саставио је правила за таку једну задругу. Ми износимо та правила на јавност, а они, којих се тиче, нека усвоје што је за њих згодно и допуне и поправе што им се невиди.

Поменути трговац правио је правила за таку задругу у Бечкереку и назвао је исту: Задруга трговачких помагача у Бечкереку за штедњу и потпомагање потребитих задругара помагача трговачких.

Правила та гласе:

§. 1. Главна је задаћа задруге трговачких помагача у Бечкереку штедња и подпомагање својих чланова.

§. 2. Чланови те задруге могу бити сви помагачи трговачки и трговци без разлике вере.

§. 3. За подпомагање задругара оснива се фонд из редовних месечних прилога од заругара, приређивањем забава и давањем улога и капитала својим члановима у зајам на 6%.

§. 4. Од читава годишња дохода може задруга на потпомагање својих чланова три четврти издати а једна долази у резервни фонд.

§. 5. Редован члан задруге може бити сваки трговац и трговачки помагач, који месечно улаже 50 н. потпомажући пак, који годишње у четири рате полаже 6 фор. а вр.

§. 6. Сваки редовни члан, кад по одредби § 30

одкаже уложени капитал, добива га са интересом од 5 %.

§. 7. Редовни и подпомажући чланови могу бити и они трговци и помагачи трговачки ван Бечкерека, који испуне услове за чланство.

§. 8. Редовни чланови, помагачи трговачки, који су у Бечкереку, дужни су суделовати при свима забавама у корист фонду.

§. 9. Сваки редован члан помагач трговачки, који неби хтео суделовати при приређењу забаве има за сваки пут платити 3 фор. глобе, ван ако је болестан или иначе докаже да није могао суделовати.

§. 10. Друштво је дужно годишње три забаве у корист фонду своје приредити, и то у почетку месеца бал, при крају беседу, а у мају мајалос.

§. 11. Ако би било дефицита при приређењу забаве тај се попуњује из улога свају редовних чланова.

§. 12. При приређењу забава има се обзир узета на све народности.

§. 13. Чланови помажући имају са породицом својом на редовне забаве друштвене слободан улаз.

§. 14. Чланови подпомажући, који то буду за 10 година, постају, почасним члановима и уживају права у §. 13 и 24 означена за читава живота.

§. 15. Цео рад задруге има се на српском језику водити. (Ово је оснивач друштва поменути г. Слешчевић искао, но као да се тога ради није могло ни основати друштво у Бечкереку. Боље би било, да се једне године на једном, друге на другом језику и тако редом ради, као при избору кнезова, где су две народности подједнако велике у месту. У.)

§. 16. Сви чланови укупно бирају себи одбор, који се састоји из девет трговачких помагача и осам овдашњих трговаца који морају бити подпомажући чланови. Одбор овај бира између себе членове и то:

- а.) директора, који има бити трговац овдашњи,
- б.) председника, трговачка помагача,
- в.) подпредседника, трговца,
- г.) Книговођу, трговачка помагача,

- д.) благајника, трговца,
- е.) перовођу, трговачка помагача,
- ж.) архивара, трговца.

§. 17 Бирање одбора има се обавити тајним гласањем а тако исто и избор часника.

§. 18 Дужности одбора:

- а.) директора.

Овај пази на руковођење задруге и дужан је сваког месеца, најмање једанпут, прегледати цео рад одборски.

- в.) Председника.

Овај сазива одбор и у договору са овим и главну скупштину задругара и руководи седнице.

б.) Подпредседник замењује председника у случају да је овај препречен доћи.

г.) књиговођа, води тачно све књиге о улагању и издавању и контролор је благајни, те има у свако доба о стању благајне појединим одборницима извештај дати.

д.) Благајник, држи код себе благајну прима и издаје од одбора одређене своте, и води благајничну књигу тако тачно као и књиговођа.

е.) Перовођа, води записнике одборске и скупштинске и издаје изводе из њих.

ж.) Архивар држи код себе све ствари задругне, и води о њима инвентар.

з.) Остали одборници долазе редовно у одборске седнице и морају за читав рад одборски знати.

(Свршића се.)

БЕСЕДА Г. ПРОТЕ ЗЕМУНСКОГ ВУКАДИНОВИЋА

О слави намастирској у Фенеку.

Кад смо се по лепом обичају нашем скупили да се у овој св. задужбини заједно данас Богу помолимо и прославимо успомену св. матере Петке, дајте љуб. браћо! да се уједно поучимо и у дужностима нашим, које као Хришћани извршивати имамо знајући да ће нам тако молитва наша Богу угоднија и слава данашња свечанија бити.

Пре свега да се запитамо: Зашто се ми зовемо Хришћани? — Зато љуб. моји! Што верујемо у господа нашег И. Христа и што смо се на светом крштењу обвезали живити по науци његовој. Вера хришћанска доноси са собом просвету, јер нам она показује истине, које разум човечији сам по себи не би могао открити а да не падне ил у грубо незнабоштво ил у гордо неверство; она проповеда једнакост и равноправност свију људи на земљи учећи нас да смо сви од једног оца саздани; она нас једина може подиуно усрећити и успокојити, јер нам показује пут, који води земаљском задовољству и вечитом блаженству.

Имајући дакле ово свагда на памети поштујте драга браћо своју веру православну као најскупоценије благо духовно, које нам је Бог ради спасења нашег даровао; храните је као свети аманет, који смо од блаженог спомена праотаца наших наследили. У овој су вери живили и преминули толики наши светитељи и угодници божији: св. Сава, Арсеније и Максим, Стеван првовенчани, кр. Милутин, Стефан Дечански, цар Урош, кнез Лазар, данашњи св. Петка, мајка Анђелина и небројени други. чија се имена у роду свом блистају као звезде на небу.

Хранети тако и чувајући своју веру поштујте уједно и св. цркву православну, коју је Христос

спаситељ установио на ту цел, да се наука његова одржи у духовној заједници на вековечита времена; пак зато уважавајте установе и наредбе св. матере цркве, те по томе неуморно долазите у дане недељне у св. Храм на молитву и слушање слова божија, исповедајте грехе своје у одређено време и побожно приступајте светој трпези господњој да се причестите телом и крвљу Христовом и да се духовно саједините са иступитељем својим ради вечитог живота; поштујте своје свештенике као духовне пастире и учитеље, које је дух свети поставио да вам казују вољу божију и свршују св. тајне и тако да се старају за ваше душе по речма св. писма; знајте да ни ским не стојите у тако тесној свези као са својим свештеницима, који су с вама свагда и добро и зло делили и који вам тога ради само добро желити могу, јер ваша срећа и њива је срећа, ваша пропаст и њива пропаст. — Христос спаситељ основао је цркву своју на камену вере, и доклегод ми будемо на овом камену тврдо стајали, дотле ће нам и црква православна као наша духовна мати, и ми у цркви својој као верна чеда њена напредовати, цветати, јачати и у свакој врлини успјевати на славу божију.

Не могу овде драга браћо прећутати, а да се великим болом и тугом у срцу не споменем како се у народу нашем од неког времена овде онде налази по гдекоји брат, који не познавајући важност своје православне вере и закона хришћанског лакомислено прелази у неки нови закон, тако звани „назаренски“, те тим себе отуђује од остале браће и искључује из заједнице свете цркве. — Пази-мо добро драга браћо на оваке појаве, који ни-су од јуче постали у цркви Христовој. Свагда-

шњи непријатељ спасења човечијег, од искони се труди да Хришћане раздвоји, поцепи, ослаби. Но Срби се хвала Богу нису нигде за њим слепо поводили, они су свагда постојано у својој вери и цркви прав. стајали; да, ови су радије сносили свакојаке беде и невоље него што би закон свој прадедовски изневерили; радије су претрпели и саму смрт него што би се имена србског одрекли. Па зар ми данас без икакве нужде и невоље наше да напуштамо оно, што су нам стари наши за хиљаду година свето поштовали? зар да ми не будемо више синови св. Саве, који је науку Христову по народу српском проносио и цркве православне на све стране подизао, од којих су многе и до данас заостале? зар да не будемо више потомци славног цар-Лазара, који је с небројеном војском за крст часни и за име српско на пољу косову потоком крви пролио? зар спас и напредак наш стоји у клетом цепању и раздору а не у благословеној слози и јединству? зар ми мало имамо на све стране непријатеља, већ још и сами себи да будемо непријатељи, и то ради закона, који је од Бога дат да људе и народе спаја и саједињава, а не да их цела и раздваја? Зато и опет велим: назите мудро драга браћо! јер су времена озбиљна наступила и јер се тиче судбине наше и нашег потомства; не дајте се учити од онаких, који сами не знају шта говоре, „ако сленац сленца водио буде, то ће обоица у јаму пасти“ по речма Христовим (Лук. 6. 39.) — „неверујте свакоме духу, но испитајте једали су од Бога, јер се многи лажни пророци појавише у свету“ као што говори св. писмо. (I Јоан. 4. 1.) — Стојте дакле свагда непоколебљиво у своме закону као што су и ваши стари стајали; није закон као оде-ло да се може по вољи мењати; он је вечит и важан

за сва временн и за све народе. Ако има шта међу нама што не ваља, томе није закон крив, већ они, који закон не поштују и не извршују, па звали се они „пастири“ или просто „Хришћани“, „духовни“ или „световњаци“.

Јест љуб. браћо! закон божији ваља не само слушати и веровати већ уједно и извршивати га. „Благо онима који слушају реч божију и држе је“ (Лук. 11. 38.) рекао је Христос спаситељ. Да ли је у нама права вера то ћемо најбоље показати ако љубав у срцу свом негујемо, и то љубав спрема Бога, својих ближњих и самих себе. „Љуби господи Бога твога више свега, а ближњег свог као самог себе; уведе две заповести садржи се цео закон“ говори небески учитељ. (Мат. 22. 47.)

Бог нас је из једине љубави створио, из љубави нас одржава, из љубави је послао јединородног сина свог на земљу, да научи и од заблуде избави грешни род човечији; све што имамо од Бога имамо: и живот и здравље и имање, пак зато и ви треба спрема Бога као милостивог оца свагда синовљу љубав и поштовање да одајете, а ово ћете показати ако будете и мислили и радили што је Богу угодно, ако се будете Богу свагда усрдно молили и за сва добротинства његова благодарили; ако будете стрпеливо сносили што нам он пошаље, било добро да нас награди, било зло да нас покара и поправи, ако се будете уздржавали од безбожне псовке и срамних речи, које вас удаљују од Бога и навлаче гњев божији на вас, и напоследку ако се будете свагда старали за душу своју, ову бесмртну слику божију у нама, да би је сачували чисту и достојну за вечита блага, која је Бог у царству свом приправио свима онима, који га се боје и заповести његове извршују. (Свршиће се.)

У С Е Л У Н

Било је то пре кратког времена када сам ја путовао неким послом у Н Био сам на ливада. Бајан мирис шарених цветића надимаше ми груди, поветарац ћарлијао је, и својом умереном ладноћом, разблаживао је жар у грудима ми Запад је последњи зрачак сунчев бојадисао. На све стране беше благодет. Занет сам био дивотом предела тако да и неосетих када стигох у Н Потражих мога пријатеља, и пошто га нађох одосмо ка његовој кући. Вечерасмо, па разговор заподесмо. У разговору дођосмо и на жалосно стање нашега народа те разматрасмо поједине стране његове. Најпосле у разговору дођосмо до питања: Зашто наш народ материјално пропада?

Навађасмо више узрока, а међу њима наведох ја и данашњу „моду.“

„Добро те ми напомену“ рече ми пријатељ, овде у овом селу имаде их више таквих, којима је та „мода“ главе дошла, а то ћу ти одмах ујутру показати.“

После кратког разговора легосмо. Нестрпеливо сам изчекивао зору. Паде и први зрачак јутрењи у моју избу. Устао сам, отидох ка моме пријатељу, овај ме изчекиваше, и пошто доручковасмо пођосмо.

Беше недеља.

Иђасмо неком улицом, и на једном указа нам се са свим онала кућа.

„Ево једног примерка“ рече ми пријатељ „а сам ћеш га и изближе моћи размотрити.“

У разговору уђосмо.

Ужас ми беше погледати; кров се доле спузао, а прозори сви папиром излепљени, на кући ни помена од креча, нити од лена, већ стоје голи зидови од набоја, сваки на своју страну изкривљен.

Димњак је подупрт, ал' ипак се најерио, на мислиш, е ће се сад сурвати. Поћох у собу, несносан задах удари ми у лице, пошто отворих врата тако узтукнух назад. Али ипак ућох унутра.

Место тврдога пода, лежаше ми под ногама блато а у тој тако рећи тамници здравља, лежаше петоро деце. Стари бабо наслонио се замишљено на десницу, а на чело му се навукли мрки облаци.

Пренуо је . . .

„Добро јутро Мирко“ рече му мој друг. Мирко му одоздрави.

У први мах не опазих оно што ме доцније тако јаку дирну.

Али на мах затим видех децу, која седећи пред огледалом, бељаше своје лице. Неочекивајући нашу посету, покри унола набељено лице обим рукама, као да тиме хтеде своје пороке крити Али узалуд.

Опазио сам . . . Осетио сам, шта је довело старог Мирка до ове пукне сиротиње. Видио сам, да је у кући црв, који мало по мало подгриза и ово мало заостале сиротиње, да је сруши. А тај црв беше Миркова јединица Нанка, која је из довољног иметка оседелог оца, дотле дотерала, јунотребљујући бабов иметак на луде своје разкаланиности, терајући ту глупу „моду“, до кога је Мирко знојем свога лица, и верне покојне Милке дошао, —

Тај знојем стечени иметак расула је скоро до последње паре Миркова мезимица Нанка. Сад сам тек видио да она наша народна пословица што вели:

Та посићу туннеу

Макар јела буннеу“

подицу свог значаја имаде.

А и стари Мирко осетио је моје тужне, ал' оштре погледе, па зато му и оросише сузе старачке образе, зато ми се и вајкаше, шта је тако лудо радио. Ја сам га тешио по могућности, ма да при поласку са тешчим уздахом из груди ми полетеше ове речи.

„Доцне саде, ал' тако је кад старији млађему понушта.“ —

У Н 30 јуна.

Ј. Јоцић.

Б Е Л Е Ш К Е.

О Измени Семена. Искусством је посведочено, кад се дуже времена једна иста рана без мењања семена у једном пределу сеје, да се плод изроди, мањи бива и слабије рађа. А то понајвише онде бива де се трећачи, пак сваке треће године једна иста рана на ону земљу долази, де је и пре три године била. Тако ћеш наћи код нас пшенице са ситним зрном, које је живи доказ, да се та врста пшенице изродила. Друго је зло опет то, што усеви у оним пределима болују, де се дуже време семе не промене. Тако има предела, у којима ћеш наћи главнице, не само у пшеници, него и зоби и јечму, а то је да видиш велика штета.

Најбољег доказа, који ово потврђује, даје нам опште позната истина, да у оном пределу де је главница била, ове нестане (бар за 2—3 године), кад се семе из другог предела донесе.

Добра сљедства редовног мењања семена, ова су: 1. Усеви се боље, снажније развијају и богатије рађају; 2. Предупређује се изрод; 3. Много мање усев од болести страда.

Кад обћеш дакле из другог ког предела семе да донесеш, мораш пазити да није из близа; ал' добра сљедства мењања тога покажу се очевидно, ако је онај предео, из ког си семе донео само и неколико сати удаљен. Ако наиђеш на семе, које је у лакшој

земљи растло, него што је твоја, тим боље! Да при избору семена на чистоту на доброту пазити морамо, разуме се по себи, јер би се иначе догодити могло, да се нове травуљине из једнога предела у други пренесу.

Добра сљедства мењања семена довољно су позната, и као што видим, улази то мењање семена и у наш прост народ. Некоји немају прилике да то чине, ал' онај који може, нег' увек чини. Та зар невидите гдекоје читаве пределе, како су им усеви кржљави? а то зато, што давно семе променули нису.

Кажу, да оно семе није добро за сејање, које је од туче (леда) пострадало.

Покушај, пак мењај твоје семе, пак ћеш се брзо о истини овога што реко уверити.

Средство против трулог задаја у пшеници. Један немачки економ лечи пшеницу од трулог задаја тиме, што ју преспе са у пра истученим угљом, тиме ју добро измеша и остави да тако једно 14 дана престоји. После тог времена изрешета се добро пшеница, да се од угља очисти. Овим се начином, вели он, сасвим онај неповољан задај истера, а брашно од такове пшенице је изредно. Само то примећује, да се тај посао несме онда извршивати, ако је на пољу мраз, но средња топлота само.

Р.

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Кнез Милан отворио је 10 о. м. народну скупштину са престолном беседом у којој напомиње, како је путовао по Европи, како је на свима дворовима лепо примљен и како се отуда добру по земљи нада. Осим тога је важније у беседи, то, што кнез вели, да ће бити ове године више трошка него дохода те се скупштина има постарати са које стране да се подмири сувишак. Најпосле оставља скупштини на вољу да може и устав мењати те метути већу одговорност на министре. Од посланика бира две трећине народ а једну трећину кнез наименује. По уставу српском народни посланици не могу бити чиновници ни адвокати. Са тима које је кнез наименовао прилично су задовољни у Србији, те се надају важном послу на скупштини. За кнеза се говори да је доста одлучан, да није лутка министарска ма да је млад, него ови бледе и првене кад им се попрети са господарем.

11. о. м. одправљено је краљевско решење у Сибињ, и по коме се непотврђује избор митрополита романска. Сабор је наумио поново Попаса да бира но овај је изјавио, да он аутономију црквену тако високо поштује, да нипошто неће, да се због његова понова избора ова уништи или јој се квар нанесе. Арадски владика Мирон неће да се бирати, и тако су изгледи за Попаса, но има их, који су и за проту Мећана.

Намесник далматински барон Родић остаје и даље на своме месту. Министри су хтели да га преместе али им сам цар не даде. Барон Родић ишао је пре негде у Боку котурску и приволевао народ да прими ландвер. Обећао му је да ће се задржати много од ношње њихове и све удесити онако како би њима повољније било.

Гроф Арним на ново је затворен.

Покољ у Подгорици неће тако олако проћи. Турци неће да приме за сведоке Хришћане, напуштају своје на суд, те овај мораде у Скадар се склонити. Народ је услед тога у Црној Гори жешће узаврео, него што је одмах по покољу. У Русији ће бити у г. 1875. више дохода него трошка.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Од женидбе удадба.) Један постарији господин у Берлину, коме је жена пре 5 година умрла, науми да се жени. Оде по обичају и мете у новине оглас у коме себе мало млађег и мало богатијег направи и потражи себи жену тим путем. Име некаже, него да се преко поште понуди под тим и тим знаком. После неколико дана оде на пошту и ту нађе на њега десет писама са фотографијама и међу тима једно од његове ћери, којој беше деветнајст година и коју је отац врло строго држао. У писму пише, да она жели да се опрости тамнице очеве и пошто ни ким није позната а отац јој не да никуд да иде него само да чита и то понајвише новине, то је она наумила да се тим новинама толико користи да на тај начин нађе себи мужа кад не може другчије. На крају писма каже свој знак и писмо да јој се пошље поште рестаите, т. ј. да га писмоноша не дира него да стоји на пошти док недође онај, који знак зна као оно кад се на патроли каже лозинка. Отац се у први мах љутио. После се умири, види да му кћи има право. Подере осталих 9 писама а десето ћерино задржи, оде једном познанику свом, који је имао врло честита сина, и да му писмо. Овај на њега одговори; кћи оде на пошту узме одговор на свеје писмо и са благословом

очијим венча се са тим што јој је одговор послао. Отац пак окане се женидбе него пусти зета у кућу.

(Како се у Београду свечари држе.) У новинама „Видовдану“ од 6 новембра о. г. читамо ова два огласа. Пријатеље моје лепо молим, нека ме извине, што сада на св. Аранђела не могу походе примати.

Миајило Барловац.

О мојој слави на св. аранђела Михаила не могу ове године примати походе.

Ср. Р. Величковић.

У Београду, де кад им на свечаре долазе попију једну рађију и поју једно слатко, па и то је некима много, а шта ми тужан радимо!

(Или нећу пуницу или нећу тебе.) У Лондону заволенеки Немац девојку и испросије, но ова изјави му да ће се онда венчати ако се обвеже, да ће њему матер примити у своју у кућу, да му води домазлук. Момак, ма да је тако волео девојку, нехтеде пуницу у кући имати и одустане од девојке. Ова га тужи суду. Судац видећи како момак заиста воле девојку, али пуницу неприма устаде и пружи му руку рече: Да сам ја у своје доба тако одважан био минуле би ме четрнајстогодишње муке, и прогласи момка за невиног.

Грозан случај (у Надаљу) 30-ог октобра о. год. у 3 сата после подне, три несрећнице, мати са две кћери девојке, упадоше у собу своје рођене стрине, односно јетрве, и нађу је саморану и болну у соби у кући у истој авлији. Кад уђу у собу нађу 2 пожара и почну исту стрину бости, тако грозно да су јој сво лице, очи прса, и све руке изболи, те пошто се ова бранила, претискоше је све три и заклаше. — На то је сутра дан и комисаја приспела, и нашла их изгребене, кржаве, и тако су исте несрећнице у затвор одпраћене; Ове несрећнице не познају ни школу ни цркву ал биртију те како, јер ракију често олбом а вино чутуром пију. У место дакле једне биртије мање да је једна школа више, за цело би стрина жива била.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

ОРАО

НАЈВЕЋИ СРПСКИ ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР
за 1875.

УРЕЂУЈЕ СТЕВАН В. ПОПОВИЋ.

10 табака са 22 слике

само 50 новчића

са одабраним садржајем штампана се у велико и биће за 14 дана готов.

КОМИСИЈОНАРИ

који су ради продавати — али поуздани људи — нек се пријаве колико требају комада.

До 25 ком. рабата 5 новч. по комаду.

Од 25 ком. до 100 к. рабата 10 н. по ком.

Од 100 ком. па на више 25% рабата

Примамо још у календар

Сваковрсне Анонсе

рачунамо их по целој, полак и четврт стране јефтино. Календар излази у 4000 ком.

Све наручбине за готов новац per Post Nachnahme, и у комисијон, анонсе и објаве прима: г. АРСА ПАЈЕВИЋ фактор, у Н. Саду.

ВЛАСНИК „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ.“ — УРЕДНИК Панта Поповић.